

(Moritz von Schwind: Des Knaben Wunderhorn, oliemaleri på lærred i 1848)

Mahler – Des Knaben Wunderhorn

Vinter 2023/24

Liedkoncert med basbaryton Martin Vilbrand,
mezzo-sopran Sigrid Matilda Thorsen og pianist Linda Laursen

Program

Peter Heise “Farlige Drømme”

Du lægger dig ned en Aftenstund
 Det blinker Perler
 I Skoven er der så stille
 Den blomstrende Sommer

Alma Mahler “Fünf Lieder”

Die stille Stadt
 In meines Vaters Garten
 Bei dir ist es Traut
 Ich Wandle Unter Blumen

PAUSE

Gustav Mahler “Des Knaben Wunderhorn”

Der Schildwache Nachtlied
 Verlor´ne Müh´
 Trost im Unglück
 Wer hat dies Lied erdacht?
 Das irdische Leben
 Des Antonius von Padua Fischpredigt
 Rheinlegendchen
 Lied des Verfolgten im Turm.
 Lob des hohen Verstandes
 Revelge
 Der Tambourg´sell
 Wo die schönen Trompeten blasen
 Urlicht

Baggrund

Des Knaben Wunderhorn

Gustav Mahler (1860-1911) – Des Knaben Wunderhorn (1886-1900) er Mahlers tonesætning til anonyme folkelige digte udgivet af Achim von Arnim og Clemens Brentano (1805-08). Mahler spinder de små eventyrtekster ind i en helt særlig Mahlersk stemning og klang, der spiller på fuldt effektregister. Digtene – som Mahler personligt har foretaget ændringerne og tilføjelserne i – er en samling af kraftfuld poesi med voldsomme kontraster, bratte stemningsskift, uhyggelige og ulykkelige skæbner, patos og stærk ironi. Denne uudgrundelige blanding af mørke og lys, humor og alvor, tragedie og komik sætter sig særligt eftertænksomt i én i en brydningstid, hvor vi igen har krig i Europa og i Mellemøsten.

Man kan forestille sig, at denne særlige Mahlerske ironi dækker over en angstfuld, sensitiv kunstner og måske endda over den hypersensitive tid, musikken er skrevet i: årene op til første verdenskrig, hvor Mahler sammen med mange andre jødiske kunstnere måtte flytte fra Wien på grund af den stærkt stigende antisemitisme i Wien og Tyskland.

Sigmund Freud, der som Mahler kom fra en jødisk baggrund i den østrig-ungarske provins Böhmen-Mähren, siger om humor, at det er én “i den lange række af metoder som det menneskelige sjæleliv har udviklet til at unddrage sig tvangen til lidelse.” Sådan kan humoren i Knaben Wunderhorn netop opleves. I disse krigstider må man spørge sig selv: Har behovet for Mahler nogensinde været større?

Fünf Lieder

Alma Schindler Mahler (1879-1964) blev født i Wien i en kunstnerisk familie. Hun var en personlighed inden for kunst, musik og litteratur, og var gift med både komponisten Gustav Mahler, arkitekten Walter Gropius og forfatteren Franz Werfel i forskellige perioder i hendes liv og havde desuden forhold til maleren Oskar Kokoschka, komponisten Zemlinsky og andre. Det er desværre relativt få af hendes kompositioner, vi kender til, da hendes tyve år ældre mand, Gustav Mahler, forbød hende at skrive. Kun sytten af hendes cirka hundrede nedskrevne lieder findes i dag.

“Fünf Lieder” er fem forskellige digte af fem forskellige digtere — Dehmel, Hartleben, Bierbaum, Rilke, Heine — sat i musik af Alma Mahler i årene 1899-1910, udgivet i 1911, året for Gustav Mahlers død.

Farlige Drømme

Teksten til Farlige Drømme af Peter Heise er uddrag fra Holger Drachmanns roman Tannhäuser. Temaerne i denne cyklus er kærlighed, død og frelse - ligesom det også var hos Richard Wagner, der skrev en opera kaldet Tannhäuser, som Drachmann var meget inspireret af.

Musikken er inspireret af Franz Schuberts lieder og den tyske eventyrstemning fra 1800-tallet. Sangen “Det blinker med Perler” kunne næsten siges at være en introduktion til Schuberts episke lied “Erlkönig”. Farlige Drømme peger i retning af de orkestrale lieder til de næste årtier, som eksempelvis Des Knaben Wunderhorn.¹

(P.S. Krøyer: Digteren Holger Drachmann i Skagens plantage, 1902)

¹ <http://www5.kb.dk/permalink/2006/manus/379/dan/>